EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

9. veebruar 2006 *

Liidetud kohtuasjades C-23/04–C-25/04,

mille esemeks on EÜ artikli 234 alusel Dioikitiko Protodikeio Athinon (Kreeka) 30. septembri 2003. aasta otsuse alusel esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 26. jaanuaril 2004, menetluses

Sfakianakis AEVE

versus

Elliniko Dimosio,

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja esimees C. W. A. Timmermans, kohtunikud J. Makarczyk, R. Silva de Lapuerta (ettekandja), P. Kūris ja G. Arestis,

* Kohtumenetluse keel: kreeka.

kohtujurist: P. Léger,
kohtusekretär: vanemametnik M. Ferreira,

arvestades kirjalikus menetluses ja 8. septembri 2005. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

— Sfakianakis AEVE, esindajad: *dikigoros* S. Maratos ja *dikigoros* G. Katrinakis,

— Kreeka valitsus, esindajad: M. Apessos, I. Bakopoulos ja M. Tassopoulou, hiljem I. Bakopoulos, M. Tassopoulou ja S. Spyropoulos,

— Ungari valitsus, esindajad: A. Müller ja T. Számadó,

— Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: X. Lewis ja M. Konstantinidis,

olles 20. oktoobri 2005. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus käsitleb Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning Ungari Vabariigi vahelise assotsiatsioonilepingu, mis on sõlmitud ja heaks kiidetud nõukogu ja komisjoni 13. detsembri 1993. aasta otsusega (EÜT L 347, lk 2; edaspidi „assotsiatsioonileping"), ja täpsemalt selle protokolli nr 4, muudetud Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning Ungari Vabariigi assotsiatsiooninõukogu 28. detsembri 1996. aasta otsusega nr 3/96 (EÜT 1997, L 92, lk 1; edaspidi „protokoll"), artikli 31 lõike 2 ja artikli 32 [siin ja edaspidi on osundatud protokolli tsiteeritud mitteametlikus tõlkes] ning samuti nõukogu 12. oktoobri 1992. aasta määruse (EMÜ) nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik (EÜT L 302, lk 1; ELT eriväljaanne 02/04, lk 307; edaspidi „ühenduse tolliseadustik"), artikli 220 lõike 2 tõlgendamist.

2 Taotlus esitati Sfakianakis AEVE (edaspidi „Sfakianakis") ja Elliniko Dimosio (Kreeka Vabariik) vahelises kohtuvaidluses täiendava maksu määramise küsimuses, mis otsustati pärast nimetatud äriühingu poolt Kreekasse imporditud sõidukite päritolu tollivormistusjärgset kontrolli.

Ühenduse õigusnormid

3 Protokolli artikli 16 lõige 1 sätestab:

„Assotsiatsioonilepingu sätteid kohaldatakse ühenduse päritolu toodetele Ungarisse importimisel ning Ungari päritolu toodete ühendusse importimisel, kui esitatakse järgmised dokumendid:

a) kaupade liikumissertifikaat EUR.1 [...];

[...]".

4 Nimetatud protokolli artikli 17 kohaselt:

„1. Ekspordiriigi toll annab kaupade liikumissertifikaadi EUR.1 välja eksportija või eksportija vastutusel tema volitatud esindaja esitatud kirjaliku avalduse alusel.

[...]

5. Sertifikaate EUR.1 välja andev toll võtab kõik vajalikud meetmed, et kontrollida toodete päritolustaatust ning vastavust käesoleva protokolli teistele tingimustele. Sel eesmärgil on neil õigus nõuda igasugust tõendusmaterjali ja inspekteerida eksportija arveid või teostada ükskõik millist muud kontrolli, mida nad peavad vajalikuks.

[...]".

5 Protokolli artikli 31 lõige 2 näeb ette:

„Käesoleva protokolli korrektse kohaldamise tagamiseks abistavad ühendus ja Ungari, vastava tolli vahendusel, teineteist sertifikaatide EUR.1 või arvedeklaratsioonide autentsuse ja nendes dokumentides esitatud teabe täpsuse kontrollimisel."

6 Peale selle sätestab protokolli artikkel 32:

„1. Päritolusertifikaatide tollivormistusjärgne kontroll viiakse läbi pisteliselt või iga kord, kui impordiriigi toll omab põhjendatud kahtlust dokumentide autentsuse või kõnealuste toodete päritolustaatuse suhtes või käesolevas protokollis ette nähtud muude tingimuste täitmise suhtes.

[...]

3. Kontrolli teostab ekspordiriigi toll. Selleks on tal õigus nõuda kõiki tõendeid, kontrollida kõiki eksportija arveid või teostada ükskõik millist muud kontrolli, mida ta peab vajalikuks.

4. Kui impordiriigi toll otsustab kontrolli tulemusi oodates kõnealuse toote sooduskohtlemise peatada, pakub ta importijale toodete vabastamist, ilma et see piiraks vajalike kaitsemeetmete võtmist.

5. Kontrollimist taotlenud tolli teavitatakse võimalikult kiiresti selle tulemustest. Teabes peab selgelt kajastuma, kas dokumendid on autentsed ja kas kõnealuseid tooteid võib käsitleda ühenduse, Ungari või mõne muu artiklis 4 nimetatud riigi päritolu toodetena, ning kas nad vastavad teistele käesolevas protokollis ette nähtud tingimustele.

6. Põhjendatud kahtluse korral ja juhul, kui kümne kuu möödumisel kontrollimise taotlemisest ei ole vastust saadud või kui vastus ei sisalda piisavalt teavet, et tuvastada kõnealuse dokumendi autentsus või toodete tegelik päritolu, keeldub kontrolli taotlenud toll, välja arvatud erakorraliste asjaolude esinemisel, soodustuste kohaldamisest."

7 Protokolli artikli 33 kohaselt:

„Kui artiklis 32 nimetatud kontrolliprotseduuridega seoses tekib vaidlusi, mida ei ole võimalik lahendada kontrolli taotlenud tolli ja kontrolli eest vastutava tolli vahel, või kui tõstatatakse käesoleva protokolli tõlgendamise küsimus, esitatakse need assotsiatsioonikomiteele.

[...]".

8 Ühenduse tolliseadustiku artikli 220 lõige 2 on sõnastatud järgnevalt:

„Välja arvatud artikli 217 lõike 1 teises ja kolmandas lõigus nimetatud juhtudel, ei tehta järelarvestuskannet, kui:

[...]

b) seaduse alusel tasumisele kuuluva tollimaksu summa kohta ei ole tehtud arvestuskannet tolli vea tõttu, mida ei oleks olnud võimalik avastada tasumise eest vastutaval isikul, kes toimis heauskselt ja järgis kõiki kehtivaid sätteid tollideklaratsiooni kohta;

[...]".

Vaidlus põhikohtuasjas ja eelotsuse küsimused

9 Sfakianakis, Jaapani autotootja Suzuki Motor Corporation ainuõiguslik esindaja Kreekas, importis Ungarisse teatud hulga Suzuki marki sõidukeid. Import toimus assotsiatsioonilepinguga kehtestatud soodustollikorra (edaspidi „sooduskord") alusel liikumissertifikaatide EUR.1 esitamisel, mis tõendavad toodete Ungari päritolu. Niisugustel asjaoludel kehtisid põhikohtuasja hageja suhtes nimetatud korra kohaldamise sätted.

10 Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) taotlusel teostasid Ungari pädevad asutused aastatel 1996–1998 Ungari autotootmise ettevõtja Magyar Suzuki Corporationi juures tollivormistusjärgse kontrolli, et teha kindlaks äriühingu nende sõidukite päritolu ja väärtus, mis olid Euroopa Ühendusse imporditud ajavahemikul 31. detsember 1994 kuni 31. detsember 1997 tollimaksuvabalt ja Ungari liikumissertifikaatide EUR.1 alusel. Kontrolli käigus palus OLAF Kreeka pädevatel asutustel saata kõik päritolusertifikaadid ja vastavad impordiarved, mis puudutasid Suzuki marki autode importi Ungarist kõnealustel aastatel.

11 Pärast nimetatud kontrolli, mis toimus ühenduse delegatsiooniga koostöös, saatsid Ungari pädevad asutused selle tulemused 3. novembri 1998. aasta kirjaga Kreeka pädevatele asutustele. Kirjale oli lisatud nimekiri kõikidest dokumentidest, mille viimati nimetatud pädevad asutused olid tollivormistusjärgseks kontrolliks esitanud. Nimekiri koosnes kolmest osast. Esimene sisaldas kõikide nende sõidukite identifitseerimisandmeid, mille Ungari päritolu oli tunnustanud nii tootja kui ka Ungari kontrolliasutus; teises oli loetelu sõidukitest, mille puhul nimetatud asutus oli tuvastanud välisriigi päritolu, mida tootja oli formaalselt tunnistanud; kolmas käsitles sõidukeid, mille staatuse küsimuses oli algatatud kohtumenetlus. Mis puudutab kolmandat osa, milles loetleti ka need sõidukid, millele täiendava maksu määramine on eelotsusetaotluse esitanud kohtus vaidluse objektiks, siis teatas Ungari kontrolliasutus, et ta ei saa algatatud kohtumenetluse tulemuste kohta anda teavet enne, kui menetlus on lõppenud; sama asutus palus ka Kreeka pädevatel ametiasutustel kõnealuste tollimaksude sissenõudmisega oodata. Lõpuks teatas Ungari kontrolliasutus Kreeka ametiasutustele, et liikumissertifikaadid EUR.1, mis puudutasid ainult neid sõidukeid, millel ei olnud siseriiklikku päritolu, on juba kehtetuks tunnistatud.

12 Peale selle said Kreeka ametiasutused OLAF-ilt nimekirjad, milles oli ära toodud kogu Ungarist Kreekasse toimunud autode import ja märgitud need juhud, mil import oli õigusvastaselt toimunud sooduskorra alusel.

13 Kuna OLAF-i saadetud nimekirja kohaselt ei vastanud põhikohtuasjas kõne all olevad sõidukid sooduskorra saamiseks nõutud tingimustele, siis määrasid Kreeka ametiasutused põhikohtuasjas vaidlustatava õigusaktiga, et tuleb tasuda täiendav imporditollimaks ja sellele vastav käibemaks ning suurendada seda Kreeka tolliseadustiku artiklis 33 ette nähtud viisil.

14 Ungari kohus, kelle poole nimetatud sõidukite tootjad pöördusid, tühistas siiski lõplikult otsuse, mille Ungari toll eksporditud sõidukite tollivormistusjärgse päritolukontrolli käigus oli teinud, ja kohustas nimetatud asutusi vastavalt tehtud kohtuotsustele sertifikaate EUR.1 uuesti kontrollima.

15 Ungari pädevad asutused teavitasid 26. juuli 1999. aasta kirjaga Kreeka tolli peadirektoraati toimunud muutustest ja saatsid talle ühes kirja lisas loetelu sõidukitest, mille puhul sertifikaadi EUR.1 välja andmine oli tunnistatud ebaseaduslikuks, ning teises lisas loetelu sõidukitest, millele nimetatud sertifikaat oli välja antud seaduslikult; viimaste hulgas olid ka põhikohtuasja hageja sõidukid. Olles saanud niisuguse teabe, ei teinud põhikohtuasja kostja siiski mingisugust otsust.

16 Sfakianakis esitas eelotsusetaotluse esitanud kohtule kaebuse, taotledes Kreeka ametiasutuste tehtud täiendava maksu määramise otsuse tühistamist. Kohtumenetluse käigus otsustas Dioikitiko Protodikeio Athinon (Ateena esimese astme halduskohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Arvestades, et:

— Ungari ametiasutused olid impordiriigi tolli ametlikult teavitanud esialgse kontrolli tulemustest, mille kohaselt olid mõned ekspordisertifikaadid ebaõiged, rõhutades samas, et kontrolli kehtivuse küsimuses on Ungari kohtutes menetlused pooleli.

— Ungari ametiasutused on impordiriigi tollile ametlikult edastanud nimetatud menetluste tulemused — eespool viidatud kohtute otsused, mis on teatud osa sertifikaatide õigsust kinnitanud,

kas impordiriigi tollile [...] protokolli artikli 31 lõikega 2 pandud vastastikuse abistamise kohustus kohustab seda tolli võtma arvesse Ungari kohtute otsuseid seoses ekspordiriigi ametiasutuste teostatud ekspordisertifikaadi EUR.1 õigsuse kontrolli kehtivusega?

2. Kas [...] protokolli artikkel 32 tähendab seda, et impordiriigi tollil on kohustus võtta arvesse ekspordiriigi kohtute otsuseid, millega tühistatakse Ungari ametiasutuste poolt ekspordi järel määratud ja teostatud kontrollide tulemused, arvestades et:

— impordiriigi ametiasutusi oli ametlikult teavitatud nii kohtuvaidluste toimumisest kui ka vastavate menetluste tulemustest,

— et nad ei ole kunagi ise kontrolli teostamist taotlenud?

3. Kui vastus ühele eelnenud küsimustest on jaatav, siis kas tollimaksude kaotamise kasulik mõju, mis on [...] assotsiatsioonilepinguga ette nähtud, nõuab eespool viidatud ühenduse õigusnormide tõlgendamist nii, et nendega on vastuolus haldusotsused, millega määratakse täiendav tollimaks, maks ja trahv,

ning mille impordiriigi ametiasutused on teinud pärast Ungari ametiasutuste kontrolli tulemustest teate saamist, kuid enne kontrolli tulemusi tühistavate kohtuotsuste sisu kohta teate saamist, võttes arvesse, et välja antud sertifikaadid EUR.1 olid õiged?

4. Peale selle, kas vastust eelmistele küsimustele võib mõjutada asjaolu, et ei Kreeka ega Ungari ametiasutused ei taotlenud [...] protokolli artiklis 33 nimetatud assotsiatsioonikomitee kokkukutsumist, et viimane vaidlusküsimuse lahendaks, mis näitab, et kummagi riigi ametiasutused pole leidnud seda, et Ungari kohtuotsuste tegemine tooks kaasa vaidluse, mis oleks tulnud esitada nimetatud [komiteele] lahendamiseks?

5. Teise võimalusena, kui vastus eelnenud küsimustele on eitav, ehk kui Kreeka toll ei ole lisatollimaksu, käibemaksu ja trahvi määrates rikkunud eespool viidatud ühenduse õigusnorme, kas siis saab järeldada, et ühenduse tolliseadustiku artikli 220 lõige 2 ei võimalda teha tollimaksu kohta järelarvestuskannet importija kulul, kuna tegemist on impordi- või ekspordiriigi tolli veaga, võttes arvesse eelkõige asjaolu, et ekspordiriigi tollil olid sõidukite päritolu kohta olemas kõik andmed, mille alusel sertifikaati EUR.1 ei oleks tohtinud välja anda, ja mis oleks võimaldanud impordiriigi tollil määrata seadusjärgne tollimaks kohe alguses?"

Eelotsuse küsimused

Kaks esimest küsimust

17 Kahe esimese küsimusega, mida tuleb uurida koos, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas assotsiatsioonilepingut ning protokolli artikli 31 lõiget 2 ja

artiklit 32 tuleb tõlgendada nii, et impordiriigi tollil on kohustus võtta arvesse ekspordiriigi kohtuotsuseid kaebuste kohta, mis on esitatud ekspordiriigi tolli poolt teostatud kaupade liikumissertifikaatide kontrolli kehtivuse küsimuses, võttes arvesse asjaolu, et impordiriigi tolliasutusi teavitati nende kaebuste olemasolust ja otsuste sisust ning et nemad ise seda kontrolli ei taotlenud.

18 Põhikohtuasja hageja ja Ungari valitsus väidavad oma märkustes, et impordiriigi toll peab arvesse võtma ekspordiriigi lõplikku seisukohta isegi siis, kui see seisukoht on täitevvõimu- või kohtuorganite paralleelse tegevuse tulemus, ning eelkõige siis, kui ekspordiriigi ametiasutused on esitanud käimasoleva menetluse kohta teavet. Nad tuginevad protokolliga loodud halduskoostöö mehhanismile, mis põhineb ekspordiriigi tolli üld- ja ainupädevusel hinnata toodetele sooduskorra kohaldamiseks nende päritolustaatust.

19 Kreeka valitsus seevastu märgib, et päritolusertifikaatide tollivormistusjärgse kontrolli teostamiseks on pädev mitte ekspordiriigi kohus, vaid toll. Sel eeldusel ja võttes arvesse kohustust teostada kontroll nii ruttu kui võimalik, oli Ungari ametiasutusel õigus, kui ta tunnistas sertifikaadid EUR.1 kehtetuks otsustega, mis said lõplikeks. Niisugusel juhul ei kohusta ükski protokolli säte impordiriigi tolli tunnistama kauba tegeliku päritolu kontrolli tulemusi õigeks ega *a fortiori* ootama kohtumenetluse lõppemist, mille tulemus ei puuduta halduskoostööd käsitlevaid protokolli sätteid.

20 Kreeka valitsuse sellise seisukohaga ei saa siiski nõustuda.

21 Nagu kohtujurist märgib oma ettepaneku punktis 31, tugineb protokollis ette nähtud halduskoostöö süsteem samal ajal nii ülesannete jaotusele kui ka kõnealuse riigi ja Ungari Vabariigi ametiasutuste vastastikusele usaldusele.

22 Selles jaotuses paneb protokoll Ungari Vabariigist saabuvate toodete päritolustaatuse kontrolli pädevuse nimetatud riigi tollile. Protokolli artikli 17 lõiked 4 ja 5 sätestavad sertifikaate EUR.1 välja andva tolli kohustuse võtta kõik vajalikud meetmed, et kontrollida toodete päritolustaatust. Peale selle teostab päritolusertifikaatide tollivormistusjärgse kontrolli protokolli artikli 32 lõike 3 kohaselt ekspordiriigi toll, kellel on selleks õigus nõuda kõiki tõendeid ja teostada ükskõik millist muud kontrolli, mida ta peab vajalikuks.

23 Nagu Euroopa Kohus on otsustanud protokollide kohta, milles määratletakse „päritolustaatusega kaupade" mõiste ja protokollis sätestatud halduskoostööga võrreldava halduskoostöö meetodite kohta, on niisugune ülesannete jaotus õigustatud asjaoluga, et ekspordiriigi ametiasutused on paremas positsioonis, kontrollimaks kõnealuse toote päritoluga seonduvaid andmeid vahetult. Seega saab süsteem toimida vaid siis, kui impordiriigi toll tunnustab ekspordiriigi õiguslikke hinnanguid (vt selle kohta 12. juuli 1984. aasta otsus kohtuasjas 218/83: Les Rapides Savoyards jt, EKL 1984, lk 3105, punktid 26 ja 27).

24 Selle tunnustamise kohustuse täitmine on tagatud vaid siis, kuid impordiriigi ametiasutused järgivad ja nõustuvad ka kohtuotsustega, mis on tehtud kaupade päritolu tollivormistusjärgse kontrolli esialgsete tulemuste osas esitatud kaebuste kohta.

25 Assotsiatsioonilepingu eesmärk on tagada, et kaubad, mis vastavad sellistele tingimustele, et neid saab käsitleda Ungari või mõne ühenduse liikmesriigi päritolu kaubana, imporditaks ühendusse või Ungarisse sooduskorras. Seetõttu peab impordiriigi toll võtma arvesse kohtu kaudu teostatud kaupade päritolu kontrolli tulemused selle tagamiseks, et kõigile kaupadele, mis vastavad päritolutingimustele, ja ainult nendele kaupadele, kohaldataks sooduskorda.

26 Seega tuleb järeldada, et protokolli korrektse kohaldamise tagamiseks laieneb kohustus tunnustada vastastikku kõnealuste riikide ametiasutuste otsuseid teatud toodete päritolustaatuse kohta tingimata ka iga riigi kohtute otsustele, mis on tehtud tolli otsuste õiguspärasuse kontrollikohustust täites.

27 Peale selle on keeldumine võtta arvesse siseriiklike kohtute poolt haldusotsuste õiguspärasuse kontrollikohustuse täitmisel tehtud otsuseid vastuolus eksportija õigusega tõhusale kohtulikule kaitsele.

28 Nagu Euroopa Kohus on korduvalt otsustanud, kujutab õigus tõhusale kohtulikule kaitsele endast ühenduse õiguse üldpõhimõtet, mis tuleneb liikmesriikide ühistest põhiseaduslikest traditsioonidest (vt selle kohta 15. mai 1986. aasta otsus kohtuasjas 222/84: Johnston, EKL 1986, lk 1651, punkt 18). Kuna assotsiatsioonilepe on ühenduse õiguse lahutamatu osa, tuleb liikmesriikide pädevatel asutustel selle lepinguga ette nähtud tolliprotseduuride läbiviimisega seoses tunnustada õigust tõhusale kohtulikule kaitsele (vt selle kohta 30. septembri 1987. aasta otsus kohtuasjas 12/86: Demirel, EKL 1987, lk 3719, punktid 7 ja 28).

29 Mis puudutab esimese eelotsuse küsimuse esimeses taandes kirjeldatud olukorda, siis tuleb märkida, et kuna Kreeka ametiasutusi teavitati ametlikult kohtumenetlusest, mille tulemusel võidi tuvastada, et Ungari tolli teostatud tollivormistusjärgne kontroll ei olnud õiguspärane, ei saanud nad seda mitte teada, et kõnealuseid sertifikaate EUR.1 ei olnud lõplikult kehtetuks tunnistatud.

30 Tuleb rõhutada, et teise küsimuse teises taandes kirjeldatud olukord, mille kohaselt Kreeka ametiasutused ise kontrolli ei taotlenud, ei mõjuta mingil moel impordiriigi kohustust nimetatud kontrolli lõpptulemusest lähtuda.

31 Protokolli artikli 32 lõikest 1 tuleneb, et ekspordiriigi pädevad asutused võivad tollivormistusjärgse kontrolli teostada kas omal algatusel või impordiriigi taotlusel. Seda kontrolli võib nagu põhikohtuasjas läbi viia ka komisjoni teenistuste taotlusel, kelle ülesanne on tagada assotsiatsioonilepingu ja selle protokollide rakendamine (vt selle kohta 14. novembri 2002. aasta otsus kohtuasjas C-251/00: Ilumitrónica, EKL 2002, lk I-10433, punkt 60).

32 Eeltoodut arvestades tuleb kahele esimesele küsimusele vastata, et protokolli artikli 31 lõiget 2 ja artiklit 32 tuleb tõlgendada nii, et impordiriigi tollil on kohustus võtta arvesse ekspordiriigi kohtuotsuseid kaebuste kohta, mis on esitatud ekspordiriigi tolli poolt teostatud kaupade liikumissertifikaatide kehtivuse kontrolli küsimuses, kui teda oli nende kaebuste olemasolust ja otsuste sisust teavitatud, sõltumata sellest, kas liikumissertifikaatide kehtivuse kontroll viidi läbi impordiriigi tolli taotlusel või ilma selleta.

Kolmas küsimus

33 Kolmanda küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas tollimaksude kaotamise kasuliku mõjuga, mis on assotsiatsioonilepinguga ette nähtud, on vastuolus haldusotsused, millega määratakse, et tuleb tasuda tollimaks, mida on suurendatud maksu ja trahvi võrra ning mille impordiriigi toll on teinud enne, kui talle teatati tollivormitusjärgse kontrolli järelduste kohta esitatud kaebuse lahendamise lõplik tulemus.

34 Põhikohtuasjas hageja, Ungari valitsuse ja komisjoni väitel tuleneb kahele esimesele küsimusele antud vastusest, et impordiriigi ametiasutused peavad arvesse võtma ekspordiriigi poolt läbi viidud menetluse tulemusi, ilma et nad võiksid neid ühepoolselt muuta. Seega tuleb kohaldatavaid sätteid tõlgendada nii, et need ei luba impordiriigil võtta vastu haldusakte, millega enne tollivormistusjärgse kontrolli menetluse lõpetamist määratakse, et tuleb tasuda tollimaks või täiendavad maksud.

35 Olles vastanud kahele esimesele küsimusele eitavalt, Kreeka valitsus kolmandale esitatud küsimusele ei vasta.

36 Tegemaks eelotsusetaotluse esitanud kohtule vajalikku otsust, tuleb korrata käesoleva kohtuotsuse punktides 21–24 toodud eeldusi. Nende eelduste kohaselt on Ungari Vabariigist saabuvate toodete päritolu kindlakstegemine põhimõtteliselt nimetatud riigi tolli ülesanne ning impordiriigi toll on tema hinnangutega õiguslikult seotud (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Les Rapides Savoyards jt, punktid 26 ja 27).

37 Nende eelduste põhjal tehtav esimene järeldus on see, et ekspordiriigi tolli ülesanne on liikumissertifikaatide EUR.1 väljaandmine, mis tõendavad Ungaris valmistatud toodete Ungari päritolu. Samal ajal peavad impordiriigi ametiasutused tunnustama niisuguste sertifikaatide kehtivust.

38 Vaid protokolli artikli 32 lõikes 6 ette nähtud tingimustel, s.o põhjendatud kahtluse korral ja juhul, kui kümne kuu möödumisel kontrollimise taotlemisest ei ole vastust saadud või kui vastus ei sisalda piisavalt teavet, võib tollivormistusjärgset kontrolli taotlenud toll sooduskorra kohaldamisest keelduda. Kui neid tingimused ei ole täidetud, ei näe protokoll lepinguosalisele riigile ette võimalust tunnistada ühepoolselt kehtetuks teise lepinguosalise riigi tolli poolt välja antud sertifikaadid.

39 Sellest järeldub, et ekspordiriigi ametiasutuste poolt õiguspäraselt välja antud sertifikaadid jäävad kehtima ja omavad protokollis ette nähtud mõju seni, kuni nimetatud riigi pädevad haldus- või kohtuasutused ei ole neid kehtetuks tunnistanud või tühistanud.

40 Põhikohtuasjas ei selgu eelotsusetaotluse esitanud kohtu esitatud teabest, et Ungari ametiasutused oleksid sertifikaate kehtetuks tunnistanud, mis oleks Kreeka ametiasutustel võimaldanud kõnealuste toodete suhtes sooduskorra kohaldamist peatada.

41 Tegelikult saatis Ungari toll 3. novembril 1998 Kreeka tollile kirja, milles ta teatas seoses sertifikaatidega käimasolevast vaidlusest, mis on põhikohtuasja aluseks, märkides eelkõige, et kehtetuks tunnistatud olid vaid need sertifikaadid EUR.1, mille puhul tootja oli sõidukite välismaist päritolu tunnistanud. Eelotsusetaotluse esitanud

kohtu ülesanne on siiski kaaluda, kas Kreeka ametiasutustel oli olemas piisav teave selle järeldamiseks, et kõnealused sertifikaadid ei olnud kehtetuks tunnistatud ja jäid järelikult kehtima.

42 Lisaks sellele on protokolli artikli 32 lõikega 4 tagatud ühenduse finantshuvide tõhus kaitse, mis võimaldab impordiriigi tollil võtta vajalikke kaitsemeetmeid toote vabastamisel, juhul kui ta otsustab kontrolli tulemusi oodates kõnealuse toote sooduskohtlemise peatada.

43 Eeltoodud arutlusest lähtudes tuleb kolmandale küsimusele vastata, et tollimaksude kaotamise kasuliku mõjuga, mis on assotsiatsioonilepinguga ette nähtud, on vastuolus haldusotsused, millega määratakse, et tuleb tasuda tollimaks, mida on suurendatud maksu ja trahvi võrra ning mille impordiriigi toll on teinud enne, kui talle teatati tollivormistusjärgse kontrolli järelduste kohta esitatud kaebuse lahendamise lõplik tulemus ning ajal mil ekspordiriigi ametiasutuste otsuseid, mille alusel sertifikaadid EUR.1 algselt välja anti, ei olnud kehtetuks tunnistatud ega tühistatud.

Neljas küsimus

44 Neljanda küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas vastust kolmele esimesele küsimusele võib mõjutada asjaolu, et ei Kreeka ega Ungari toll ei taotlenud protokolli artiklis 33 nimetatud assotsiatsioonikomitee kokkukutsumist.

45 Põhikohtuasja hageja viitab oma märkustes sellele, et protokollis ette nähtud vaidluste lahendamise menetluse algatamise tingimusteks on „põhjendatud" kahtluste olemasolu ja see, et vaidluse „sõbralik" lahendamine ekspordiriigi pädeva tolliasutusega on välistatud. Hageja kahtleb selles, et võiks olla mingisugustki kaalutlusruumi, et esitada „põhjendatud" vastuväide, kui ekspordiriigi pädevad kohtud on küsimuse lahendanud oma lõplike otsusega, mis edasikaebamisele ei kuulu.

46 Kreeka valitsus leiab, et Kreeka ja Ungari tollil ei ole olnud mingisugust hinnangute lahknevust, mille võinuks esitada assotsiatsioonikomiteele.

47 Komisjoni arvates asjaolu, et ei impordi- ega ekspordiriigi ametiasutus ei algatanud lahkarvamuste lahendamiseks protokolli artiklis 33 ette nähtud menetlust, ei mõjuta mingil moel kolmele esimesele küsimusele antud vastust, kuna assotsiatsioonikomitee kokkukutsumine on vaid üks pädevatele tolliasutustele antud võimalus.

48 Ungari valitsus väidab, et isegi kui assotsiatsioonikomitee poole ei ole pöördutud Ungari jurisdiktsiooni all oleva kohtu otsuse ja selle tegemise järel algatatud uue menetluse raames vastu võetud otsuste täitmise küsimusega, ei saa nimetatud komitee pädevus vaidluste lahendamisel piirata põhikohtuasjas osaleva isiku põhiõigusi ja eriti tema õigust tõhusale kohtulikule kaitsele.

49 Esmalt tuleb rõhutada, et protokoll põhineb halduskoostöö süsteemil, mis tugineb samal ajal nii ülesannete jaotusele kui ka kõnealuste riikide vastastikusele usaldusele. Selle süsteemi kohaselt, välja arvatud protokolli artikli 32 lõikes 6 nimetatud juhul, ei

või impordiriigi toll tunnistada ühepoolselt kehtetuks sertifikaati EUR.1, mille ekspordiriigi toll on õiguspäraselt välja andnud. Samuti on impordiriigi toll juhul, kui teostatakse toolivormistusjärgne kontroll, seotud selle kontrolli tulemustega.

50 Protokolli artikli 33 kohaselt, kui impordiriigi tollil tekib nimetatud kontrolli käigus lahkarvamus ekspordiriigi tolliga, peavad nad koos otsima võimalust sõbraliku lahenduse leidmiseks. Kui sõbralik lahendus ei ole võimalik, peavad nad esitama lahkarvamuse assotsiatsioonikomiteele.

51 Nende sätete eesmärk on tugevdada lepinguosaliste riikide vahelist koostöömehhanismi ja seega tagada, et iga riik järgiks täpselt oma pädevust toodete päritolustaatuse kontrollimisel.

52 Seda silmas pidades ei saa assotsiatsioonikomitee poole pöördumata jätmist kasutada õigustusena koostöökorrast ja assotsiatsioonilepingust tulenevast pädevuste järgimisest erandi tegemiseks.

53 Peale selle tuleneb Euroopa Kohtule esitatud märkustest, et Kreeka ametiasutused ei ole Ungari ametiasutuste ees või assotsiatsioonikomitee istungil kontrollimenetluse tulemusi vaidlustanud ja seetõttu ei olnudki sellist vaidlust, millega oleks võidud nimetatud komitee poole pöörduda.

54 Seega tuleb neljandale küsimusele vastata, et vastust kolmele esimesele küsimusele ei mõjutada asjaolu, et ei Kreeka ega Ungari toll ei taotlenud assotsiatsioonikomitee kokkukutsumist vastavalt protokolli artiklile 33.

Viies küsimus

55 Viienda küsimuse esitas eelotsusetaotluse esitanud kohus vaid juhuks, kui vastus kahele esimesele küsimusele on eitav. Kuna vastus nendele oli jaatav, siis ei ole vaja viiendat küsimust käsitleda.

Kohtukulud

56 Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

1. **Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning Ungari Vabariigi vahelise assotsiatsioonilepingu protokolli nr 4, muudetud Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning Ungari Vabariigi assotsiatsiooninõukogu 28. detsembri 1996. aasta otsusega nr 3/96, artikli 31 lõiget 2 ja artiklit 32 tuleb tõlgendada nii, et impordiriigi tollil on kohustus võtta arvesse ekspordiriigi kohtuotsuseid kaebuste kohta, mis on esitatud ekspordiriigi tolli poolt**

teostatud kaupade liikumissertifikaatide kehtivuse kontrolli küsimuses, kui teda oli nende kaebuste olemasolust ja otsuste sisust teavitatud, sõltumata sellest, kas liikumissertifikaatide kehtivuse kontroll viidi läbi impordiriigi tolli taotlusel või ilma selleta.

2. **Tollimaksude kaotamise kasuliku mõjuga, mis on ette nähtud Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning Ungari Vabariigi vahelise assotsiatsioonilepinguga, mis on sõlmitud ja heaks kiidetud nõukogu ja komisjoni 13. detsembri 1993. aasta otsusega, on vastuolus haldusotsused, millega määratakse, et tuleb tasuda tollimaks, mida on suurendatud maksu ja trahvi võrra ning mille impordiriigi toll on teinud enne, kui talle teatati tollivormitusjärgse kontrolli järelduste kohta esitatud kaebuse lahendamise lõplik tulemus ning ajal mil ekspordiriigi ametiasutuste otsuseid, mille alusel sertifikaadid EUR.1 algselt välja anti, ei olnud kehtetuks tunnistatud ega tühistatud.**

3. **Vastust kolmele esimesele küsimusele ei mõjutada asjaolu, et ei Kreeka ega Ungari toll ei taotlenud assotsiatsioonikomitee kokkukutsumist vastavalt nimetatud protokolli, muudetud otsusega nr 3/96, artiklile 33.**

Allkirjad